

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

07/08-282S

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLLABUS

Українська мова (за професійним спрямуванням)		Ukrainian language (for specific purposes)	
Шифр за ОП	ЗП 1	Code in Degree Programme	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Level of Education: Bachelor's (first)	
Галузь знань Бізнес, адміністрування та право	D	Field of Knowledge Business, Administration and Law	
Спеціальність Менеджмент	D3	Specialty Management	
Освітня програма: Бізнес		Degree Programme: Business	

РІВНЕ – 2026

Силабус навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Бізнес» спеціальності D3 «Менеджмент». Рівне. НУВГП. 2026. 13 с.

ОП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/33040>

Розробник силабусу:

Шийка Світлана Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри журналістики та українознавства

Силабус схвалений на засіданні кафедри журналістики та
українознавства

Протокол № 5 від “17” грудня 2025 року

Завідувач кафедри:

Малевиц Леся Дмитрівна, кандидат філологічних наук, доцент

Керівник (гарант) ОП: Царук Діана Сергіївна, доктор філософії з економіки, старший викладач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу НУВГП

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІЕМ:

Протокол № 5 від "28" січня 2025 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІЕМ: Ковшун Наталія Едуардівна, доктор економічних наук, професор.

© НУВГП, 2026

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Українська мова (за професійним спрямуванням)	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітня програма	Бізнес
Спеціальність	D3 «Менеджмент»
Рік навчання, семестр	1 рік навчання, 2 семестр
Кількість кредитів	3
Лекції:	8 год. – денна форма 4 год. – заочна форма
Практичні заняття	22 год. – денна форма 6 год. – заочна форма
Самостійна робота:	60 год. – денна форма 80 год. – заочна форма
Курсовий проект:	ні
Форма навчання	денна/заочна
Форма підсумкового контролю	екзамен
Мова викладання	державна
ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКІВ	

Лектор 	Шийка Світлана Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та українознавства
Вікіситет	Шийка Світлана Володимирівна
ORCID	http://orcid.org/0000-0002-8138-7205
Як комунікувати	s.v.shyika@nuwm.edu.ua
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ	
Мета та завдання	
«Українська мова (за професійним спрямуванням)» належить до базових навчальних дисциплін для формування професійної компетенції здобувачів вищої освіти, оскільки мова в сучасному світі є одним із основних інструментів професійної діяльності. Сьогодні фахівець повинен мати високу мовну культуру, вміти порозумітися з людьми, спілкуватися як з колегами, так і представниками інших професійних груп різних рівнів, точно, логічно й зрозуміло формулювати думки, досконало володіти термінологією, що можливо тільки за умови глибокого вивчення державної мови. Компетентності, набуті в процесі вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», є основою для ефективного сприйняття і засвоєння навчального матеріалу з інших галузей знань, розвитку абстрактного мислення, реалізації творчого потенціалу майбутніх фахівців. Метою вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, мовнокомунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить належний мовний рівень майбутнього професійного спілкування. Основні завдання: - сформувати стійкі навички нормативного усного й писемного мовлення, з урахуванням професійної специфіки; - оволодіти знаннями та виробити вміння і навички оптимальної мовної поведінки у професійній сфері; - сформувати навички оперування фаховою термінологією, редагування і перекладу наукових текстів.	
Посилання на розміщення освітнього компонента на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів	
https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1623	
Передумови вивчення* (місце освітнього компоненту в структурно-логічній схемі)	
Вивченню дисципліни передуює вивчення шкільного курсу української мови, іноземна мова.	

Компетентності

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту та бізнес-середовища або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Програмні результати навчання

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Структура та зміст освітнього компонента

Змістовий модуль 1. Законодавчі та нормативно-стильові засади професійної комунікації

Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Лекція, бесіда, метод вправ, практичне заняття, спостереження й аналіз мовних фактів, інформаційно-ілюстративний.

Технології проблемного, проєктного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні.

Кількість годин:

денна форма лекцій – 2, прак. – 2, сам.р. – 10.

заочна форма - лекцій -2, практ. – 2, сам. роб. – 13.

Теми практичних робіт:

Тема № 1 Державна мова – мова професійного спілкування.

Предмет, завдання, теоретичні засади курсу. Місце і роль мови в суспільстві. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Українська мова у світі. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Українська мова у світі.

Тема 2. Культура мови у професійному спілкуванні

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Лекція, бесіда, метод вправ, практичне заняття, спостереження й аналіз мовних фактів, інформаційно-ілюстративний.

Технології проблемного, проєктного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні технології.

Кількість годин:

денна форма - лекцій – 2, прак. – 6, сам.р. – 10.

заочна форма – лекцій -2, практ. – 2, сам. роб. – 13.

Теми практичних робіт:

Тема № 2-3 Культура мови у професійному спілкуванні.

Тема № 4 Словники і їх роль у професійній комунікації.

Мовні норми і культура мови. Типи мовних норм. Вибір слова у мові професійного спілкування. Вибір граматичної форми слова в професійному спілкуванні. Основні синтаксичні і стилістичні норми сучасної української мови. Основні зміни в «Українському правописі» (2019). Словники. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовленнєвої культури фахівців. Комп'ютерна лексикографія. Види електронних словників. Функційні стилі української мови та сфера їх застосування. Мова професійного спілкування як функційний різновид української літературної мови.

Змістовий модуль 2. Комунікація як інструмент професійної діяльності фахівця

Тема 3. Сучасна писемна професійна комунікація

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Лекція, бесіда, метод вправ, практичне заняття, спостереження й аналіз мовних фактів, інформаційно-ілюстративний.

Технології проблемного, проєктного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні.

Кількість годин:

денна форма - лекцій – 2, прак. – 4, сам.р. – 9.

заочна форма - сам. роб. – 17.

Теми практичних робіт:

Тема № 5-6 Документи як засіб писемної професійної комунікації

Документ як засіб писемної професійної комунікації. Класифікація документів. Національний стандарт України. Реквізити документів. Вимоги до тексту документа.

Документація з кадрово-контрактних питань (резюме, характеристика, рекомендаційний лист, заява, автобіографія, наказ щодо особового складу). Довідково-інформаційні документи (прес-реліз, ділові записки, протокол, витяг із протоколу).

Етикет службового листування. Класифікація листів. Культура сучасного електронного листування.

Професійний контент. Блогосфера.

Тема 4. Усна професійна комунікація.

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Лекція, бесіда, метод вправ, практичне заняття, спостереження й аналіз мовних фактів, інформаційно-ілюстративний.

Технології проблемного, проєктного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні.

Кількість годин:

денна форма - прак. – 2, сам.р. – 9.

заочна форма - сам. роб. – 13.

Теми практичних робіт:

Тема № 7 Культура усного професійного спілкування.

Тема № 8 Презентація як різновид публічного мовлення.

Суть і види усної професійної комунікації. Невербальні компоненти спілкування. Індивідуальні та колективні форми фахової комунікації (ділова бесіда, співбесіда з роботодавцем, телефонна розмова, наради, збори, переговори, дискусії). Етикет ділової телефонної розмови.

Усне публічне мовлення. Мовні засоби переконування. Вимоги до мови публічного виступу. Види і жанри публічного мовлення.

Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій.

Гендерні аспекти професійного спілкування. Особливості онлайнової професійної комунікації.

Змістовий модуль 3. Основи академічного письма

Тема 5. Проблеми української термінології і науково-технічного перекладу

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Лекція, бесіда, метод вправ, практичне заняття, спостереження й аналіз мовних фактів, інформаційно-ілюстративний.

Технології проблемного, проєктного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні.

Кількість годин:

денна форма - лекцій – 2, прак. – 4, сам.р. – 10.

заочна форма - сам. роб. – 11.

Теми практичних робіт:

Тема № 9 Проблеми української термінології і науково-технічного перекладу.

Історія і сучасні проблеми української термінології. Теоретичні засади термінознавства та термінографії. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькогалузева термінологія. Сучасна українська термінологія. Способи творення термінів. Труднощі терміновживання. Нормування, кодифікація і стандартизація термінів. Українські електронні термінологічні словники.

Проблеми перекладу наукових текстів. Буквальний, адекватний, реферативний, анотаційний переклад. Комп'ютерний переклад.

Тема 6. Мовностилістичні та структурні особливості наукових робіт

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Лекція, бесіда, метод вправ, практичне заняття, спостереження й аналіз мовних фактів, інформаційно-ілюстративний.

Технології проблемного, проєктного, інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні.

Кількість годин:

денна форма - прак. – 4, сам.р. – 12.

заочна форма - практ. - 2, сам. роб. – 13.

Теми практичних робіт:

Тема № 10-11 Мовні особливості наукового тексту.

Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки. Академічне письмо. Мовні засоби наукового стилю. Особливості редагування наукових текстів. Оформлювання результатів наукової діяльності. План і тези як засоби організації розумової праці. Анотація і реферат як жанри академічного письма. Стаття як самостійний науковий твір. Рецензія, відгук як критичне осмислення наукової праці. Основні правила бібліографічного опису джерел, оформлювання покликань. Цитування і плагіат.

Форми та методи навчання

Методи навчання: інформаційно-ілюстративний, метод проблемного викладу, метод вправ, спостереження й аналіз мовних фактів, метод бесіди, методи інтерактивного навчання (ділові ігри, круглі столи тощо), блоковий метод, метод проектів, кейс-метод, використання комп'ютерних технологій.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Мультимедійні і проєкційні засоби, інформаційно-комунікаційні системи, програмне забезпечення: програми комп'ютерного перекладу, автоматичного редагування, електронні лексикографічні ресурси, друковані дидактичні матеріали.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання/ результатів навчання

Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно засвоїти теоретичний матеріал, виконати індивідуальні, самостійні завдання до практичних занять, вчасно здати модульні контролі знань. У результаті вони зможуть отримати такі **обов'язкові** бали:

- 60 балів – за вчасне та якісне виконання завдань практичних занять, поточне тестування та самостійну роботу;
- 40 балів – модульний контроль, який складається з двох модулів (МК 1 – 20 балів, МК 2 – 20 балів).

Усього 100 балів. Підсумковий контроль екзамен.

Шкала оцінювання з детальним розподілом балів наведена на сторінці навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle:

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1623>

Модульний контроль проходить у формі тестування із застосуванням системи Moodle. У тесті 30 запитань різної складності:

- рівень 1 – 20 запитань по 0,6 балів (12 балів),**
- рівень 2 – 8 запитань по 0,66 балів (5,28 балів),**
- рівень 3 – 2 запитання по 1,36 балів (2,72 балів).**

Усього – 20 балів.

Студенти можуть отримати **додаткові** бали за: виконання рефератів, есе дослідницького характеру, наукових тез або статей за темою курсу. Тему дослідницької роботи можна вибрати самостійно за погодженням із викладачем. Додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

Лінк на нормативні документи, що регламентують проведення поточного та підсумкового контролів знань студентів, можливість їм подання апеляції: <https://nuwm.edu.ua/nuwm/struktura/strukturni-pidrozdily/navchalnarobota/tsentrnezalezhhnohootsiniuvannia/>

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література

1. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням : підручн. К. : Алерта, 2023. 536 с.
2. Малевич Л.Д., Кочубей А.В. Українська мова (за професійним спрямуванням) : інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення. Рівне : НУВГП, 2008.
3. Підгурська В. Ю., Голубовська І. В. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 192 с.

Додаткова література

1. 4. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Видання друге, доповнене. К.: КММ, 2019.
5. Гриценко Т. Українська мова (за професійним спрямуванням). К. : Центр навч. літератури, 2017. 634 с.
6. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016.
7. Дзюба М.М., Малевич Л.Д. Використання мережних ресурсів для формування термінологічної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей // Інформаційні технології і засоби навчання. 2020. Том 76. №2. С. 137-151.
8. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2704-19>
9. Калініченко Л. В. Українська мова (за професійним спрямуванням): навч. посіб. Кропивницький: ЛА НАУ, 2019. 148 с.
10. Конституція України. К., 1996.
11. Лінгвосвіт сучасної фахової комунікації [Електронний ресурс]: монографія / [І. Колеснікова, Н. Краснопольська, Л. Малевич, В. Товстенко та ін.]. Київ : КНЕУ, 2022. 201 с.
12. Масенко Л. Мова і суспільство : постколоніальний вимір. К. : ВД "Академія", 2004.
13. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спрямування : навч. посібн. К. : Каравела, 2008.
14. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура фахової мови : навч. посібн. К. : ВЦ «Академія», 2007.
15. Наукова термінологія нового століття: теоретичні і прикладні виміри : збірник наукових праць / відп. ред. Л.Д. Малевич. Рівне : НУВГП, 2016.
16. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови : навч. посібн. з алгоритмічними приписами. 2-ге вид., перероб. та доп. К. : Центр навчальної літератури, 2009.
17. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / уклад. В.О. Бабакова, З.О. Митяй, О.Г. Хомчак. Мелітополь : ФОП Однорог Т.В., 2018.
18. Українська мова (за професійним спрямуванням): навчальний посібник-практикум / Г. Л. Вознюк, С. З. Булик-Верхола, І. П. Васишин, М. В. Гнатюк, І. Б. Ментинська, І. Д. Шмілик. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020.
19. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні; Інститут української мови. К.: Наукова думка, 2019.
20. Шийка С. В. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб удосконалення традиційної методики навчання української мови за професійним спрямуванням. Інформаційні технології і засоби

навчання. 2017. Т. 59, № 3. С. 114–125. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt>.

21. Шийка С. В. Інформаційний простір «Євангелія учительного» К. Транквіліона Ставровецького і його прикладне застосування. Рукописна та книжкова спадщина України. 2023. Вип. 30. С. 411–429. DOI: <https://doi.org/10.15407/rksu>

22. Шийка С. В. Прізвища Рівненщини із суфіксами -ак, -як. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. 2025. Вип. 2(213). С. 159–165. DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-213-20>

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Український правопис. URL: www.pravopys.net

2. Довідник з культури мови. URL: <http://kultura-movy.wikidot.com>

3. Довідник з українського слововживання М. Волощак. URL: <http://nepravylno-pravylno.wikidot.com>

4. Лінгвістичний довідково-інформаційний портал. URL: <http://www.mova.info>

5. Словники онлайн. URL: <http://www.rozum.org.ua>

6. Онлайн-версія «Словника української мови». URL: <http://sum.in.ua/>

7. Онлайн перекладач. URL: <https://translate.google.com.ua/>

8. Діловодство в Україні. URL: <http://dilovodstvo.wordpress.com/>

Поєднання навчання та досліджень

У процесі навчання здобувачі вищої освіти залучаються до реалізації наукових досліджень. Передбачено можливість участі студентів у роботі наукових конференцій та публікації статей за результатами досліджень.

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність логічно обґрунтовувати свою позицію, формувати власну думку та приймати рішення, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, здатність до пошуку, оброблення та узагальнення інформації з різних джерел, ораторські та комунікативні навички, здатність дотримуватись норм професійної етики, навички ефективної роботи у колективі, уміння налагоджувати контакти у сфері професійної діяльності.

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно Порядку ліквідації академічних заборгованостей здобувачів вищої освіти у Національному університеті водного господарства та природокористування (нова редакція).

<https://ep3.nuwm.edu.ua/30369/>

Оголошення стосовно дедлайнів здачі та перездачі оприлюднюються на сторінці MOODLE.

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно Положення про неформальну та інформальну освіту в Національному університеті водного господарства та природокористування <https://ep3.nuwm.edu.ua/28363/>. Також студенти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опановувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Правила академічної доброчесності

За списування під час проведення модульного контролю чи підсумкового контролю, студент позбавляється подальшого права здавати матеріал і у нього виникає академічна заборгованість.

За списування під час виконання окремих завдань, студенту знижується оцінка у відповідності до ступеня порушення академічної доброчесності.

Документи стосовно академічної доброчесності (про плагіат, порядок здачі курсових робіт, кодекс честі студентів, документи Національного агентства стосовно доброчесності) наведені у Положенні про академічну доброчесність - <https://ep3.nuwm.edu.ua/25004/>

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Якщо є довідка про хворобу, то студенту не потрібно відпрацьовувати пропущене заняття.

Студент має право оформити індивідуальний графік навчання згідно відповідного положення <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>

При об'єктивних причинах пропуску занять, студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на платформі MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2596>

Здобувачі без обмежень можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки.

Автор
Доцент КЖУ

Світлана ШИЙКА

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №248
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 3FAA9288358EC003040000009B6C3700C8C2C100